

Białystok, 18 marca 2021 r.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI POLSKIEGO OŚRODKA LALKARSKIEGO POLUNIMA ZA 2020 ROK

1. Zebrania Zarządu

W 2020 r. odbyły się 3 protokołowane posiedzenia Zarządu (28 marca – w formie korespondencji elektronicznej, 21 września – w Białostockim Teatrze Lalek, 25 listopada – online, za pośrednictwem platformy ZOOM). Podczas zebrań Zarząd dyskutował m.in. nad planowanymi działaniami, omawiał kwestie dotyczące finansów, możliwości pozyskania dodatkowych środków na działalność stowarzyszenia, przyjął nowe osoby w poczet członków POLUNIMA. Ponadto Członkowie Zarządu wielokrotnie konsultowali się telefonicznie i mailowo w sprawach bieżących, w szczególności związanych z sytuacją środowiska artystycznego w czasie pandemii, wypracowując wspólne stanowiska wobec aktualnych problemów. Konsultacje zdalne dotyczyły również udziału przedstawicieli POLUNIMA w pracach komisji konkursowych do wyboru kandydatów na dyrektorów teatrów oraz w sprawach wydawania opinii dot. powoływania dyrektora bez przeprowadzania konkursu.

2. Członkowie

Uchwałą z dnia 20 września 2020 roku przyjęto trzy osoby w poczet członków POLUNIMA. Również trzy osoby w ciągu roku wypowiedziały członkostwo. POLUNIMA pożegnała zmarłego Jana Ryl-Krystianowskiego. Stan członków na koniec 2020 roku wyniósł:

- 84 członków indywidualnych, w tym 2 członków honorowych - Stanisław Ochmański i Marek Waszkiel;
- 31 członków zbiorowych.

3. Oświadczenia, opinie, wystąpienia

W ciągu 2020 roku, naznaczonego przez pandemię COVID-19, Zarząd POLUNIMA kilkakrotnie zabierał głos w sprawach dotyczących środowiska lalkarskiego:

- 13 marca 2020 r., Prezydent POLUNIMA w imieniu organizacji wydał oświadczenie o gotowości do udzielenia wsparcia w poszukiwaniu i wypracowywaniu rozwiązań systemowych, mogących pomóc w zabezpieczeniu warunków bytowych artystów, znajdujących się w trudnej sytuacji w związku z zawieszeniem działalności artystycznej w teatrach i innych instytucjach kultury;
- 8 maja 2020 r. Zarząd Polskiego Ośrodka Lalkarskiego POLUNIMA po zapoznaniu się z nadesłanym przez Instytut Teatralny im. Zbigniewa Raszeńskiego projektem *Rekomendacji dla instytucji prowadzących działalność kulturalną i artystyczną w związku z planowanym*

wznowieniem działalności w okresie wychodzenia ze stanu epidemii COVID-19, wyraził negatywną opinię w sprawie otwierania teatrów dla publiczności w sytuacji wymagającej reżimu sanitarnego, opisanego w przedstawionym dokumencie;

- 3 lipca 2020 r. opublikowano „Nowe otwarcie” – głos Zarządu Polskiego Ośrodka Lalkarskiego POLUNIMA, prezentujący wnioski związane z umożliwieniem wznowienia działalności artystycznej od dnia 6 czerwca 2020 r.

Ponadto w związku z dramatyczną sytuacją na Białorusi, w dniu 25 września 2020 r. Polski Ośrodek Lalkarski opublikował list wsparcia kierowany do Przyjaciół Białorusinów.

4. Konkursy na kandydatów na stanowiska dyrektorów teatrów lalek

Przedstawiciele Polskiego Ośrodka Lalkarskiego POLUNIMA, na podstawie *Ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej*, wzięli udział w pracach komisji do wyboru kandydata na stanowisko dyrektora czterech instytucji:

- Teatru Lalki „Guliwer” (przedstawiciel: Jacek Malinowski);
- Państwowego Teatru Lalki „Tęcza” w Słupsku (przedstawicielka: Bernarda Anna Bielenia);
- Teatru Lalki i Aktora „Kubuś” w Kielcach (przedstawicielka: Ewa Piotrowska);
- Białostockiego Teatru Lalek – (przedstawiciel: Zbigniew Niecikowski).

Zarząd POLUNIMA na prośbę organizatorów teatrów wydał pięć opinii w sprawie powołania dotychczasowego dyrektora na kolejny okres. Były to:

- opinia w sprawie ponownego powołania Ewy Piotrowskiej na stanowisko dyrektora Teatru Baj na okres 5 sezonów artystycznych;
- opinia w sprawie ponownego powołania Zbigniewa Prażmowskiego na stanowisko dyrektora Teatru Lalki i Aktora w Wałbrzychu na okres 5 sezonów artystycznych;
- opinia w sprawie ponownego powołania Jarosława Kiliana na stanowisko dyrektora Teatru Lalka na okres 3 sezonów artystycznych;
- opinia w sprawie ponownego powołania Piotra Klimka na stanowisko dyrektora Teatru Animacji w Poznaniu;
- opinia w sprawie ponownego powołania Małgorzaty Langier na stanowisko dyrektora Śląskiego Teatru Lalki i Aktora „Ateneum”.

5. Nagrody, dyplomy, wręczenia

Nagroda POLUNIMA dla najbardziej obiecującej aktorki-lalkarki/najbardziej obiecującego aktora-lalkarza młodego pokolenia

21 września 2020 roku, podczas obchodów Światowego Dnia Lalkarstwa przyznano *Nagrodę dla najbardziej obiecującej aktorki-lalkarki, obiecującego aktora-lalkarza młodego pokolenia*. Spośród 17 zgłoszeń, Jury wyłoniło trzy kandydatury do Nagrody. Laureatką została Karolina Martin – za kreację w spektaklu „Trzy ćwierci do śmierci” (Akademia Teatralna im. A. Zelwerowicza w Warszawie, Filia w Białymstoku). Wśród nominowanych do Nagrody znalazły się Magdalena Dąbrowska za tytułową rolę w spektaklu „Virginia Wolf” w reż. Gintarė Radvilavičiūtė (Białostocki Teatr Lalek) oraz Olga Ryl-Krystianowska za rolę Barbariny w spektaklu „Ptak zielonopióry” w reż. Jarosława Kiliana (Teatr Lalka w Warszawie). Młode aktorki-lalkarki otrzymały pamiątkowe dyplomy i nagrody finansowe

(laureatka - 5.000 zł, zaś nominowane do Nagrody - 2.000 zł oraz medale ufundowane przez Mennicę Polską SA.).

Dyplom POLUNIMA

Ponadto Zarząd POLUNIMA postanowił wyróżnić Martę Wieczorek oraz Roberta Czuchrytę - twórców projektu scenografii VR na podstawie opowiadania „Kappy” Ryūnosuke Akutagawy, prezentowanego na wystawie Coming Out, prezentującej najciekawsze prace dyplomowe absolwentów Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Wyróżnieni otrzymali dyplom POLUNIMA.

Pozostałe wręczenia

Zarząd POLUNIMA zdecydował o wręczeniu pamiątkowych grafik, autorstwa Andrzeja Dworakowskiego, przygotowanych na okoliczność spotkania z okazji Światowego Dnia Lalkarstwa:

- Waldemarowi Wolańskiemu – w podziękowaniu za sprawowanie funkcji Prezydenta i działalność na rzecz Polskiego Ośrodka Lalkarskiego POLUNIMA;
- Krystianowi Kobyłce – w podziękowaniu za sprawowanie funkcji Wiceprezydenta i działalność na rzecz Polskiego Ośrodka Lalkarskiego POLUNIMA;
- prof. Janowi Eugeniuszowi Plewako – z okazji jubileuszu 65 lat pracy na scenie.

6. Pozyskiwanie środków publicznych

Światowy Dzień Lalkarstwa 2020

Coroczne spotkanie twórców i sympatyków teatru lalek, organizowane przez Polski Ośrodek Lalkarski POLUNIMA oraz Sekcję Teatrów Lalkowych Związku Artystów Scen Polskich ZASP- wyjątkowo odbyło się w dniu 21 września, w Białostockim Teatrze Lalek. Zmiana terminu wydarzenia nastąpiła w wyniku czasowego zamknięcia instytucji kultury, spowodowanego sytuacją epidemiczną w kraju.

Uroczystość była okazją do wręczenia „Henryków” - nagród Sekcji Teatrów Lalkowych ZASP, przyznawanych za wybitne osiągnięcia artystyczne w dziedzinie teatru lalek, pamiątkowych plaketek, dyplomu honorowego oraz Nagród Specjalnych Sekcji Teatrów Lalkowych ZASP.

Po raz czwarty wręczono – przyznawaną przez Polski Ośrodek Lalkarski Polunima – nagrodę dla najbardziej obiecującej aktorki-lalkarki, obiecującego aktora-lalkarza młodego pokolenia. Otrzymała ją Karolina Martin za kreację w spektaklu „Trzy ćwierci do śmierci” (Akademia Teatralna im. A. Zelwerowicza w Warszawie, Filia w Białymstoku).

W programie obchodów pojawiły się też etiudy studentów Akademii Sztuk Teatralnych im. St. Wyspiańskiego w Krakowie – Filii we Wrocławiu oraz Akademii Teatralnej im. A. Zelwerowicza w Warszawie – Filii w Białymstoku. Zwieńczeniem spotkania był dyskusja na temat „Teatr lalek: wyzwania w kontekście pandemii”, którą poprowadziła dr Marzena Wiśniewska z Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu. Całość obchodów można było śledzić online, dzięki transmisji „na żywo” na portalu YouTube. Białostocki Teatr Lalek był partnerem wydarzenia.

Na realizację zadania pn. „Światowy Dzień Lalkarstwa 2020” Polski Ośrodek Lalkarski Polunima otrzymał dofinansowanie ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury w ramach Programu Teatr i taniec. Przyznana dotacja wyniosła 50.000 zł, z czego wykorzystano 49 541 zł. Raport końcowy z realizacji zadania został zatwierdzony.

Polunima online

W 2020 r. Polski Ośrodek Lalkarski Polunima zrealizował cykl pięciu filmów, przybliżających historię i współczesność teatru lalek w Polsce. Każdy odcinek to rozmowa z ludźmi teatru – praktykami i teoretykami wokół wybranego zagadnienia: literatury i krytyki, reżyserii, aktorstwa, muzyki i scenografii. Koncepcja filmów opiera się na zestawieniu perspektyw przedstawicieli dwóch różnych pokoleń. Cykl filmowy ma za zadanie odkrywać przed widzami lalkarski kosmos, ukazując im złożoność sztuki lalkarskiej i jej bogate wieloletnie tradycje w Polsce.

Filmom towarzyszy oryginalna oprawa scenograficzna i plastyczna. Zdjęcia zostały wykonane wśród lalek Białostockiego Teatru Lalek i okraszone animowanymi grafikami, inspirowanymi archiwalnymi wydawnictwami pisma „Teatr Lalek”. Co więcej - filmy są dostępne dla osób niesłyszących.

Od 11 do 30 grudnia 2020 r. na kanale YouTube Ośrodka POLUNIMA ukazały się następujące odcinki:

1. Literatura i krytyka w teatrze lalek (występują: Marzenna Wiśniewska i Lucyna Kozień).
2. Reżyseria w teatrze lalek (występują: Krzysztof Rau i Ewa Wolska).
3. Aktorstwo w teatrze lalek (występują: Barbara Lach i Karolina Martin).
4. Muzyka w teatrze lalek (występują: Krzysztof Dzierma i Marcin Nagnajewicz).
5. Scenografia w teatrze lalek (występują: Wiesław Jurkowski i Marek Idzikowski).

REALIZATORZY:

Koncepcja filmu – Bernarda Anna Bielenia i Sebastian Łukaszuk

Reżyseria - Bernarda Anna Bielenia

Animacja i ilustracje – Sebastian Łukaszuk i Łucja Grzeszczyk

Realizacja nagrań i montaż – Sebastian Łukaszuk

Muzyka – Marcin Nagnajewicz

Udźwiękowanie, mastering – Wojciech Żukowski

Nagranie języka migowego – Izabela Maria Wilczewska

Tłumacz języka migowego – Joanna Kurzyna (Stowarzyszenie Pomocy Niesłyszącym MIG-iem)

Cykl filmowy w ramach projektu „Polunima online” uzyskał dofinansowanie z budżetu Miasta Białegostoku w wysokości 16.000 zł. Zadanie pozytywnie przeszło kontrolę obejmującą realizację zadania pod względem merytorycznym oraz wydatkowanie dotacji oraz wysokość wkładu własnego.

Pożyczka ze środków Funduszu Pracy dla organizacji pozarządowych

POLUNIMA, korzystając z nowych możliwości pozyskania środków, złożyła wniosek o udzielenie pożyczki na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności statutowej organizacji pozarządowej, przyznawanej na podstawie art. 15zzda ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych. Otrzymana kwota wyniosła 5.000 zł.

7. Pismo TEATR LALEK

W 2020 roku poszczególne numery „TEATRU LALEK” wychodziły zgodnie z planem, i mimo utrudnień wynikających z pandemii, regularnie. Ukazały się 4 numery pisma:

- nr 1 (139) 2020 o objętości 80 stron
- łączony numer 2-3 (140-141) 2020 o objętości 104 strony

- nr 4 (142) 2020 o objętości 80 stron [przyjęta „kosztorysowa” norma ilości stron pojedynczego numeru to 60-64 strony]

„ANIMATOR”

W 2020 r. ukazał się łączony numer 1-2 /2020 Animatora - wraz z numerem 4 „Teatru Lalek”.

Opracowanie redakcyjne - Renata Chudecka.

Ilość stron – 14: 8 + 6 (teatry w sieci)

Oprócz części podstawowej poświęconej aktualnym wydarzeniom w teatrze lalek, numer zawiera wkładkę „Teatry w sieci”, dokumentującą najważniejsze działania polskiego teatru lalek podejmowane w czasie pandemii (od marca do września 2020 r.).

Wśród tematów obecnych na łamach „Teatru Lalek” znalazły się m.in.

- bloki tematyczne, eseje:

- Dorman. Archiwum otwarte (teksty: Marzenna Wiśniewska, Ewa Tomaszewska, Karol Suszczyński);
- E-pandemia i lalki (Janusz Legoń, Karolina Kaleta)
- Młody teatr (wypowiedzi kilkunastu twórców teatru lalek dopiero rozpoczynających swą zawodową drogę, głównie aktorów i reżyserów, na temat ich postrzegania współczesnego teatru lalek, swojego w nim miejsca oraz atrakcyjność przestrzeni sztuki lalkarskiej)

- rozmowy:

- Agatą Kucińską – aktorką, reżyserką, wykładowczynią Akademii Sztuk Teatralnych we Wrocławiu (rozmowa Katarzyny Krajewskiej);
- Janem Plewako - aktorem, reżyserem, wykładowcą białostockiej Akademii Teatralnej (rozmowa Lucyny Kozień);
- Marią Wojtyszko – autorką sztuk teatralnych dla teatru lalek i teatrów dramatycznych, dramaturżką (rozmowa Katarzyny Krajewskiej)

- teksty poświęcone dramaturgii (m.in. Karoliny Kalety)

- recenzje z przedstawień i publikacji (autorzy: Magdalena Legendź, Jakub Kłeczek, Karol Suszczyński, Agnieszka Wójtowicz)

- eseje (m.in. artykuł Tadeusza Kornasia o wykorzystaniu figur w staropolskim teatrze Kazimierza Dejmka, Katarzyny Proniewskiej-Mazurek refleksja o plastyce we współczesnym teatrze lalek na kanwie konkursu ANIMATUS, Huberta Michalaka o pierwszych w polskim teatrze lalek przedstawieniach impro, Justyny Czarnoty refleksja o obliczu dzisiejszego teatru dla najmłodszych, Marianny Lis o indonezyjskim wayangu, Agnieszki Błaszczak o teatrze lalek w epoce cyfrowej rzeczywistości, Karola Suszczyńskiego o wykorzystaniu lalek w paradach organizowanych w Polsce i na świecie.

W 2020 r. zainicjowano dwa nowe cykle tematyczne:

- Nowi Dramatopisarze (a w nim portrety Kuby Kaprala i Anny Andraki pióra Haliny Waszkiel)
- Lalkarze świata (prezentacja twórczości Franka Soehnle przez Marka Waszkiela)

W gronie 32 autorów piszących w 2020 r. dla „Teatru Lalek” znaleźli się: Marzenna Wiśniewska, Ewa Tomaszewska, Karol Suszczyński, Katarzyna Krajewska, Katarzyna Proniewska-Mazurek, Hubert Michalak, Bartosz Kurowski, Magdalena Legendź, Jakub Kłeczek, Agnieszka Wójtowicz, Lucyna Kozień, Karolina Kaleta, Janusz Legoń, Justyna Czarnota, Halina Waszkiel, Marianna Lis, Tadeusz Kornaś, Ewa Błaszczak, Marek Waszkiel, Ewelina Ciszewska oraz młodzi autorzy wypowiedzi publikowanych w nr 2-3/2020: Mateusz Barta, Aga Błaszczak, Malwina Czekaj, Igor Fijałkowski, Karolina Martin, Marek Idzikowski, Marynia Janus, Bartosz Kurowski, Paweł Kuźma, Monika Reks, Anna Retoruk, Natalia Sakowicz, Łukasz Staniewski, Ewa Wolska.

Jak zawsze, dużą wagę przywiązywaliśmy do graficznej strony pisma, starannie dobierając fotografie i materiały ilustrujące poszczególne artykuły. Udostępniały je nieodpłatnie przede wszystkim teatry lalek, ale też mogliśmy liczyć na udostępnienie zdjęć i zgodę na ich nieodpłatną publikację wyrażoną m.in. przez Instytut Teatralny im. Z. Raszewskiego w Warszawie, Teatr Nowy w Łodzi, Teatr Polski w Warszawie, Teatr Jaracza w Olsztynie, Centrum Nauki Kopernik, Tübingen Theater, Państwową Kolekcję Sztuki w Dreźnie, Muzeum Etnograficzne w Łodzi, Cirkus Ferus, Centrum Rezydencji Teatralnej, Centrum Sztuki Dziecka, Teatr Polski w Bydgoszczy, Grupę Coincidentia oraz osoby prywatne.

W 2020 r. artykuły na język angielski tłumaczyły dla pisma: Aleksandra Rodzińska-Chojnowska i Katarzyna Siergiej. Współpraca redakcyjna to: Małgorzata Słonka, Lucyna Paluch (współpraca w zakresie korekty tekstów angielskich), Renata Chudecka („Animator”). Skład, przygotowanie do druku i wersja pisma do E-Kiosku – Mirosław Baca.

W 2020 roku, ze względu na pandemię coroczne spotkanie Kolegium Redakcyjnego „Teatru Lalek” (w listopadzie) odbyło się w formie zdalnej.

Uaktualnienie, uzupełnienie i zmodernizowanie strony internetowej pisma www.teatrlalek-pismo.pl powierzono Julicie Stepaniuk, która też zobowiązała się do aktualizowania strony w ciągu następnego 2021 roku, wraz z ukazującymi się numerami pisma.

8. Rozpoczęte działania

1) W 2020 roku został złożony wniosek do Ministerstwa Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu o dofinansowanie zadania pod nazwą „Światowy Dzień Lalkarstwa – 60 lat POLUNIMA” w ramach programu Teatr. Wnioskowana kwota wynosi 55.600 zł. Zadanie obejmuje organizację corocznego spotkania środowiska lalkarskiego, nagrody finansowe dla laureata/laureatki oraz nominowanych do V edycji Nagrody POLUNIMA, a także przygotowanie i wydanie dwujęzycznej publikacji poświęconej sześćdziesięcioletniej historii POLUNIMA, autorstwa Lucyny Kozień. Rozstrzygnięcie konkursu nastąpi w I kwartale 2021 roku.

2) Pod koniec roku 2020 zebrano głosy środowiska lalkarskiego na temat obecnej sytuacji teatrów lalek w pandemii. Badanie odbyło się w związku z przygotowaniem do planowanego w 2021 roku spotkania dyrektorów teatrów lalek, współorganizowanego przez Polski Ośrodek Lalkarski POLUNIMA wraz ze Związkiem Artystów Scen Polskich ZASP – Stowarzyszenia. Wnioski z badania zostaną przedstawione w II kwartale 2021 roku.

- 3) W 2020 roku Zarząd POLUNIMA rozpoczął przygotowania do XXIII Kongresu UNIMA, który zaplanowano na termin 14-19 kwietnia 2020 roku. W międzynarodowym spotkaniu na Bali, w Indonezji miał wziąć udział Jacek Malinowski Prezydent POLUNIMA oraz Ewa Piotrowska I Wiceprezydent oraz jednocześnie kandydatka POLUNIMA do władz UNIMA. Kongres został jednak przesunięty na następny rok z powodu zagrożenia COVID-19. Mimo to, POLUNIMA pozostawała w kontakcie z członkami innych narodowych centrów UNIMA. Jacek Malinowski odbywał spotkania online z przedstawicielami UNIMA z Węgier, Czech, Serbii, Japonii, Rosji.
- 4) W 2020 roku Prezydent POLUNIMA zainicjował rozmowy z władzami Miasta Białegostoku na temat utworzenia tzw. Alei Lalkarzy. Ideą jest zaznaczenie w przestrzeni miejskiej Białegostoku obecności prężnie działającego od kilkadziesiąt lat środowiska lalkarskiego. Dalsze rozmowy z władzami oraz opracowanie koncepcji Alei będą kontynuowane w 2021 roku.